

DINKO LJUBIĆ*, TOMISLAV KUFNER**

Kazneno djelo krađe kao zapreka za nabavu i posjedovanje oružja

Krađa je središnje kazneno djelo glave kaznenih djela protiv imovine i jedno od najstarijih, prostorno i vremenski univerzalnih kaznenih djela. Pojavljuje se u najranijoj pisanoj povijesti čovječanstva, tek sekundarno u pravnim kodeksima, primarno pak u etičko-religijskim izvorima (Cvitanović et al., 2018:299). Budući da je riječ o kaznenom djelu protiv imovine, nužno je definirati pojam „imovine“ kao skupnog zaštitnog objekta glave XXIII. Kaznenog zakona¹ (dalje u tekstu: KZ). Imovina se može najjednostavnije odrediti kao ukupnost prava koja pripadaju jednoj osobi (Pavlović, 2015:999), dok stvar, kao pravni pojam, označava prostorno ograničene dijelove vanjske prirode, uključujući i prirodne sile poput električne energije (Modly, Šuperina i Korajlić, 2008:793), a pokretne stvari su one koje se mogu premjestiti s jednog mjesta na drugo da im se pritom ne povrijedi bit (Cvitanović et al., 2018:301).

Temeljni oblik krađe čini onaj tko tuđu pokretnu stvar oduzme drugome s ciljem da je protupravno prisvoji (čl. 228. st 1. KZ-a), dok je zakonodavac predvidio privilegirani i kvalificirani oblik s obzirom na vrijednost ukradene stvari (čl. 228. st 2. i 3. KZ.-a). Počinitelj djeluje radi prisvajanja stvari, njome želi stvarno raspolagati onako kako s tom stvari raspoláže i vlasnik, čime je djelovanje, s ciljem prisvajanja stvari, širi pojam od namjere pribavljanja protupravne imovinske koristi (Horvatić, Cvitanović i Novoselec, 2002:200). Treba spomenuti da je zakonodavac, uz navedeno, kao samostalno² kazneno djelo teške krađe (čl. 229. KZ-a)

* Dinko Ljubić, univ. spec. crim., nadzornik za unutarnje poslove u Odjelu za poslove oružja, Uprava za imigraciju, državljanstvo i upravne poslove, Ministarstvo unutarnjih poslova, Zagreb, Hrvatska.

** Tomislav Kufner, mag. crim., voditelj Službe za susjedne zemlje, Uprava za granicu, Ravnateljstvo policije, Ministarstvo unutarnjih poslova, Zagreb, Hrvatska.

¹ Kazneni zakon, NN br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18., 126/19., 84/21., 144/22., 114/23. i 36/24.

² Uz navedeno, postoji i samostalno kazneno djelo razbojničke krađe čiji temeljni oblik čini onaj tko je zatečen pri počinjenju krađe, pa s ciljem da ukradenu stvar zadrži, upotrijebi silu protiv neke osobe ili prijetnju da će izravno napasti njezin život ili tijelo (čl. 231. st. 1. KZ-a).

propisao kazneno djelo krađe koje je počinjeno pod određenim težim, odnosno kvalifikatornim okolnostima (Milivojević, 2016:216).

Nadalje, s obzirom na to da je počinjenje kaznenog djela ili prekršaja čimbenik koji utječe na opću sigurnost svake zajednice, ali i na osobnu sigurnost građana, propisivanje uvjeta vezanih uz nabavu, nošenje, posjedovanje i korištenje oružja upućuje na opredjeljenje vlasti glede stupnja sigurnosti (Malenica, 2017:67), pa je stoga zakonodavac, kako bi smanjio mogućnost zloupotrebe oružja, u odredbi čl. 11. st. 2. toč. 3. Zakona o nabavi i posjedovanju oružja³ (dalje u tekstu: ZNPOG) propisao kategorije kaznenih djela i prekršaja koje predstavljaju zapreku za posjedovanje oružja. Prilikom određivanja tih kategorija prihvaćeno je šire tumačenje, tako da sva kaznena djela i prekršaji, koji sadrže elementne nasilja ili su na neki način povezani s oružjem odnosno u kojima je zastupljena tolika količina neprava, tvore zapreku, kako za nabavu tako i za njegovo posjedovanje (Ljubić, 2022:428).

U navedenoj zakonskoj odredbi, među ostalim, propisano je da zapreku za nabavu i posjedovanje oružja predstavlja ako je osoba pravomoćno osuđena i ako je protiv nje pokrenut postupak za kazneno djelo koje sadrži elemente nasilja, a sadržano je u kaznenim djelima protiv imovine pa je stoga za određivanje predstavlja li kazneno djelo krađe zapreku za posjedovanje oružja, ključno odrediti termin nasilja te je li ono prisutno u biću kaznenog djela.

Nasilje se kao društvena pojava tumači vrlo različito, pa tako postoje njegova različita teorijska shvaćanja i sukladne definicije. Postojalo je oduvijek i uvijek je, kao i danas, jako rašireno u društvu (Žilić i Janković, 2016:69). Nasiljem valja u prvom redu smatrati upotrebu tjelesne snage kojom počinitelj povrjeđuje tjelesni integritet druge osobe, oduzima joj slobodu kretanja ili uopće slobodu odlučivanja u svojim postupcima (Horvatić et al., 2002:285). Međutim, osim navedenog, pod nasilje možemo podvesti i bilo koji akt fizičkog uništavanja koji nije u skladu s općeprihvaćenim načelima prava i morala (Kovačević, 1999:57), a o tome ćemo u nastavku članka dati i konkretan osvrt prilikom analize sudske prakse.

Rješenjem Policijske uprave zagrebačke, Klasa UP/I-213-02/22-06/57, Urbroj: 511-19-42-22-1 od 6. 7. 2022. I. G.-u je odbijen zahtjev za izdavanje odobrenja za nabavu oružja te su mu oduzeti, s pravom na naknadu, oružje i isprave o oružju zato što više ne ispunjava uvjet za posjedovanje oružja propisan odredbom čl. 11. st. 2. toč. 3. ZNPOG-a s obzirom na to da je presudom Općinskog kaznenog suda u Zagrebu, posl. br.: K-1357/2020-2 od 20. 8. 2020. (pravomoćna 16. 9. 2020.), proglašen krivim i kažnjen uvjetnom šestomjesečnom kaznom zatvora uz rok kušnje od jedne godine zbog počinjenog kaznenog djela krađe iz čl. 228. st. 1. KZ-a.

Protiv navedenog rješenja I. G. je pokrenuo upravni spor pred Upravnim sudom u Zagrebu (dalje u tekstu: USZ) koji je donio presudu, posl. br.: Usl-2349/22-6 od 27. 7. 2023., kojom poništava rješenje Policijske uprave zagrebačke od 6. 7. 2022. i nalaže da se I. G.-u nadoknadi trošak upravnog spora u iznosu od 414,76 eura.

Iz obrazloženja navedene presude USZ-a:

„9. Među strankama sporno je li kazneno djelo krađe zapreka za posjedovanje i nabavu oružja prema čl. 11. st. 2. toč. 3. ZNPOG-a neovisno sadrži li elemente nasilja.

10. Opći uvjet za izdavanje odobrenja za nabavu oružja je, prema spomenutoj odredbi, da ona nije pravomoćno osuđena i da protiv nje nije pokrenut postupak za kazneno djelo

³ Zakon o nabavi i posjedovanju oružja građana, NN br. 94/18., 42/20. i 114/22.

protiv Republike Hrvatske, kazneno djelo protiv strane države ili međunarodne organizacije, kazneno djelo protiv čovječnosti i ljudskog dostojanstva, kazneno djelo protiv života i tijela, kazneno djelo protiv opće sigurnosti, kazneno djelo spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta, kazneno djelo protiv osobne slobode, kazneno djelo protiv spolne slobode, kazneno djelo protiv okoliša koje se odnosi na protuzakoniti lov i ubijanje ili mučenje životinja, kazneno djelo protiv zdravlja ljudi koje se odnosi na neovlaštenu proizvodnju i promet drogama i omogućavanje trošenja droga te kazneno djelo koje u sebi sadrži elemente nasilja, a sadržano je u kaznenim djelima protiv imovine, kaznenim djelima protiv braka, obitelji i djece, kaznenim djelima protiv pravosuđa, kaznenim djelima protiv javnog reda, kaznenim djelima protiv ljudskih prava i temeljnih sloboda, kaznenim djelima protiv privatnosti, kaznenim djelima protiv službene dužnosti, kaznenim djelima protiv Oružanih snaga Republike Hrvatske i u kaznenim djelima iz propisa o sprječavanju nareda na sportskim natjecanjima.

11. Slijedom citirane zakonske odredbe, prema ocjeni Suda, zapreka za posjedovanje i nabavu oružja je, između ostalog, da osoba nije osuđena za kazneno djelo koje u sebi sadrži elemente nasilja, a sadržano je u kaznenim djelima protiv imovine. Stoga je tijelo, prilikom donošenja odluke o izdavanju odobrenja za nabavu oružja kao i kod oduzimanja oružja, dužno utvrditi je li fizička osoba osuđena za kazneno djelo protiv imovine s elementima nasilja. Dakle, u konkretnom slučaju, nije dovoljno što je tužitelj osuđen za kazneno djelo protiv imovine, krađu, već je tuženik bio dužan ocijeniti je li ono sadrži elemente nasilja⁴. U prilog ovakvom zaključku ide i stajalište koje je Ustavni sud iznio u svojoj dosadašnjoj praksi da pretjerani (ekscesivni) formalizam u odlučivanju postoji onda kada su pravna stajališta »mehaničke« primjene pozitivnog prava, bez uzimanja u obzir konteksta i bez sagledavanja pravnog problema kao jedinstvene cjeline (U-III-5989/2013 od 9. 2. 2016., U-III-412/2013 od 3. 6. 2016.).⁵

12. Budući da u opisanom kaznenom dijelu krađe za koje je osuđen tužitelj ne sadrži elemente nasilja⁶, tuženik nije mogao na temelju tog kaznenog djela utvrditi zapreku za posjedovanje i nabavku oružja.

13. Imajući na umu da propust javnopravnog tijela, ne može ići na štetu stranaka, Sud osporeno rješenje ocjenjuje nezakonitim, iz kojeg razloga je temeljem čl. 58. st. 1. Zakona o upravnim sporovima⁷ (dalje u tekstu: ZUS), odlučeno kao u izreci ove presude.“

⁴ Stoga je prilikom budućih izmjena Zakona potrebno izmijeniti formulaciju dijela odredbe čl. 11. st. 2. toč. 3. ZNPOG-a koja propisuje da zapreku za posjedovanje oružja predstavljaju kaznena djela koja sadrže elemente nasilja, a sadržana su u taksativno nabrojenim glavama KZ-a (Ljubić, 2022:436).

⁵ U vezi s navedenim, treba spomenuti da Ustavni sud ne razmatra jesu li redovni sudovi pravilno podveli činjenično stanje pod materijalno pravo te kako su interpretirali materijalno pravo, nego prije svega utvrđuje je li u konkretnom postupku redovan sud povrijedio koje ustavno, odnosno konvencijsko pravo stranke (Anić, 2021:95).

⁶ Tako je, rješavajući u upravnom sporu radi oduzimanja oružja zbog kaznenog djela krađe, Upravni sud u Rijeci presudom i rješenjem, posl. br.: 2 Usl-152/2023-2 od 28. 3. 2023. poništio rješenje Policijske uprave karlovačke i obustavio postupak, što je, među ostalim, obrazložio time da bi imovinska kaznena djela predstavljala zapreku za posjedovanje oružja, u smislu odredbe čl. 11. st. 2. toč. 3. ZNPOG-a, nužno je da, u konkretnom slučaju, sadrže elemente nasilja. Tipični primjeri imovinskih delikata s elementima nasilja jesu razbojništvo, razbojnička krađa, oštećenje tuđe stvari, iznuda te neki oblici teške krađe, dok u pogledu kaznenog djela krađe, koje je tužitelju stavljeno na teret, ništa u činjeničnom opisu sadržanom u navedenoj optužnici ne sadržava elemente nasilja.

⁷ Zakon o upravnim sporovima, NN br. 20/10., 143/12., 152/14., 94/16., 29/17. i 110/21.

Policijska uprava zagrebačka je protiv navedene presude USZ-a od 27. 7. 2023. izjavila žalbu Visokom upravnom Sudu RH (dalje u tekstu: VUS) zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja u sporu i pogrešne primjene materijalnog prava. Naime, žalitelj, među ostalim, navodi da obrazloženje presude USZ-a ne može prihvatiti jer smatra da je sud prilikom donošenja odluke u potpunosti propustio ispitati činjenice koje se odnose na elemente nasilja u činjenju kaznenih djela i ulogu žrtve oštećenika u kaznenim djelima.

Nadalje se u žalbi navodi da odredba čl. 87. st. 25. KZ-a opisuje da je žrtva kaznenog djela fizička osoba koja je pretrpjela fizičke i duševne posljedice, imovinsku štetu ili bitnu povredu temeljnih prava i sloboda koja su izravna posljedica kaznenog djela. Samim time jasno proizlazi da žrtva kaznenog djela krađe trpi imovinsku štetu, odnosno ekonomsko nasilje i duševne posljedice nastale činjenjem kaznenog djela te se nasiljem ne smatra samo upotreba sile ili prijetnje na život i tijelo žrtve, nego su zakonski obuhvaćene i opisane i druge posljedice koje trpi žrtva činjenjem kaznenog djela.

Presudom VUS-a, posl. br.: Usž-2640/2023-3 od 14. 3. 2024., poništena je presuda USZ, posl. br.: Usl-2349/22-6 od 27. 7. 2023. te je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja i potvrđeno rješenje Policijske uprave zagrebačke od 6. 7. 2022., a ujedno je i odbijen zahtjev tužitelja za naknadu troškova upravnog spora.

Iz obrazloženja navedene presude VUS-a:

„6. Ispitujući presudu prvostupanjskog suda u granicama žalbenih razloga sukladno čl. 73. st. 1. ZUS-a, Sud žalbene razloge ocjenjuje osnovanim.

7. Iz podataka spisa razvidno je da je tuženik donio osporeno rješenje kojim je od tužitelja oduzeto oružje te je ukinuo i oduzeo oružne listove i odbio zahtjeve za izdavanje odobrenja za nabavu dugog i kratkog vatrenog oružja u svrhu lova jer je utvrdio da je tužitelj, pravomoćnom presudom Općinskog kaznenog suda u Zagrebu, posl. br.: K-1357/2020-2 od 20.08.2020. godine, proglašen krivim po čl. 228. st. 1. KZ-a za kazneno djelo krađe, zaključivši da su se stekle pretpostavke iz čl. 46. st. 1., a u vezi s čl. 11. st. 2. toč. 3. ZNPOG-a. Prema navedenom članku Zakona, zapreka za izdavanje odobrenja za nabavu i držanje oružja je, između ostalog, ako je vlasnik oružja pravomoćno osuđen ili je protiv njega pokrenut kazneni postupak za kazneno djelo koje u sebi sadrži elemente nasilja, a sadržano je u kaznenim djelima protiv imovine.

8. Prvostupanjski sud je, polazeći od zakonskog opisa kaznenog djela krađe, sadržanog u čl. 228. st. 1. KZ-a, prema kojem je kazneno djelo krađe počinio onaj tko je tuđu pokretnu stvar oduzeo drugome s ciljem da je protupravno prisvoji, zaključio da to kazneno djelo ne sadrži elemente nasilja, radi čega je ocijenio da na strani tužitelja ne postoji zapreka propisana čl. 11. st. 2. toč. 3. Zakona te je poništio osporeno rješenje tuženika.

9. Međutim, imajući na umu čl. 11. st. 2. toč. 3. Zakona, po ocjeni ovog Suda, postojanje elementa nasilja, s aspekta zapreke za izdavanje odobrenja za nabavu oružja, ne treba sagledavati polazeći samo od zakonske definicije kaznenog djela, odnosno elemente nasilja ne treba cijeliti isključivo kao fizičko nasilje ili prijetnju na život ili tijelo (kao što je to primjerice slučaj kaznenim djelima protiv imovine – razbojništvo ili razbojnička krađa). Kako zakonodavac u spomenutoj odredbi nije taksativno propisao koja su to kaznena djela protiv imovine koja sadrže elemente nasilja, valja zaključiti da postojanje elemenata nasilja za počinitelje takvih kaznenih djela valja promatrati ovisno o svim okolnostima počinjenja kaznenog djela.

10. S obzirom na činjenicu da je, u konkretnom slučaju, oštećenik fizička osoba kojoj su porušena stabla hrasta, bukve i graba, opisano postupanje, koje je povezano s protupravnim dolaskom na nekretninu oštećenika svakako sadrži elemente nasilja (u širem smislu) u odnosu na način izvršenja tog kaznenog djela i zaštićeno dobro – vlasništvo oštećenika.

11. Stoga ovaj Sud zaključuje da je prvostupanjski sud pogrešno ocijenio da predmetno kazneno djelo krađe, za koje je tužitelj pravomoćno osuđen, ne sadrži elemente nasilja te da ne postoji zapreka za posjedovanje i nabavu predmetnog oružja, odnosno da nije ispunjen uvjet iz čl. 46. st. 1., a u vezi s čl. 11. st. 2. toč. 3. ZNPOG-a da se tužitelju oduzme oružje, ukinu oružni listovi za držanje i nošenje oružja i odbiju zahtjevi za izdavanje odobrenja za nabavu dugog i kratkog vatrenog oružja u svrhu lova.“

Naime, iz obrazloženja navedene presude VUS-a od 14. 3. 2024. razvidno je da spomenuti Sud smatra kako nadležna policijska uprava odnosno postaja prilikom utvrđivanja predstavlja li kazneno djelo krađe zapreku za posjedovanje oružja propisanu odredbom čl. 11. st. 2. toč. 3. ZNPOG-a, u svakom konkretnom slučaju, treba promatrati ovisno o svim okolnostima počinjenja kaznenog djela. Dakle, prilikom odlučivanja treba se izvršiti uvid u optužni prijedlog odnosno presudu te, sukladno s načelom samostalnosti i slobodne ocjene dokaza iz članka 9. Zakona o općem upravnom postupku⁸, ocijeniti postoji li zapreka za posjedovanje oružja, a navedeno se odnosi i na upravne sudove koji kontroliraju zakonitosti tih akata.

LITERATURA

1. Anić, M. (2021). *Pravično suđenje u odlukama Ustavnog suda Republike Hrvatske s posebnim osvrtom na zabranu arbitrarnog postupanja*, Zagrebačka pravna revija, 10(1), str. 91–111.
2. Cvitanović, L., Derenčinović, D., Turković, K., Munivrana Vajda, M., Dragičević Prtenjača, M., Maršavelski, A., i Roksandić Vidlička, S. (2018). *Kazneno pravo posebni dio – prvo izdanje*, Zagreb: Biblioteka Udžbenici Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.
3. Horvatić, Ž., Cvitanović, L. i Novoselec, P. (2002). *Rječnik kaznenog prava*, Zagreb: Masmedia.
4. Kazneni zakon, NN br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18., 126/19., 84/21., 144/22., 114/23. i 36/24.
5. Kovačević, B. (1999). *Agresija i nasilje*, Banja Luka, Pravni fakultet – Centar za publikacije.
6. Ljubić, D. (2022). *Preventivne mjere usmjerene sprečavanju počinjenja kaznenih djela u Republici Hrvatskoj prilikom nabave i posjedovanja oružja građana*, Policija i sigurnost, 31(4/2022.), str. 425–438.
7. Malenica, I. (2017). *Provođenje upravnog postupka temeljem Zakona o oružju*, Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku, 11(1-2), str. 67–88.
8. Miliwojević, L. (2016.) *Kazneno pravo za kriminaliste, odabrana poglavlja s primjerima iz prakse – II. izmijenjeno i dopunjeno izdanje*, Zagreb, Međunarodno kriminalističko udruženje.

⁸ Zakon o općem upravnom postupku, NN br. 47/09. i 110/21.

9. Modly, D., Šuperina, M. i Korajlić, N. (2008). *Rječnik kriminalistike*, Zagreb, Strukovna udruga kriminalista.
10. Pavlović, Š. (2015). *Kazneni zakon – zakonski tekst – komentari, sudska praksa i pravna teorija*, 3. izdanje, Rijeka, Libertin naklada.
11. Presuda i rješenje Upravnog suda u Rijeci, posl. br.: 2 Usl-152/2023-2 od 28. 3. 2023.
12. Presuda Upravnog suda u Zagrebu, posl. br.: Usl-2349/22-6 od 27. 7. 2023.
13. Presuda Visokog upravnog suda RH, posl. br.: Usž-2640/2023-3 od 14. 3. 2024.
14. Zakon o nabavi i posjedovanju oružja građana, NN br. 94/18., 42/20. i 114/22.
15. Zakon o općem upravnom postupku, NN br. 47/09. i 110/21.
16. Zakon o upravnim sporovima, NN br. 20/10., 143/12., 152/14., 94/16., 29/17. i 110/21.
17. Žilić, M., i Janković, J. (2016). *Nasilje*, Socijalne teme, 1(3), str. 67–87.

Engl.: *The Criminal Offense of Theft as an Obstacle to the Acquisition and Possession of Weapons*